

Beställ KALVSUNDSBOKEN

Nu är den nya boken om Kalvsund klar efter flera års arbete. **Kalvsunds boken**. Flera hundra sidor med massor av intressant läsning om livet på ön. Mycket kortfattat kan boken beskrivas som en uppdatering av den på 80-talet utgivna boken om Kalvsunds historia, plus att vi nu genom samtal med ett antal öbor får en vidgad bild av livet på ön både nu och då. Dessutom sätts livet på Kalvsund in i ett större perspektiv. Och till råga på allt, inom ramen för denna nya bok återutger vi den gamla. Boken blir en uppskattad present till dig själv, barn, barnbarn, nuvarande och före detta Kalvsundsbor och alla andra som är intresserade av livet på ön och dess historia. Utdrag ur korrekturet nedan.

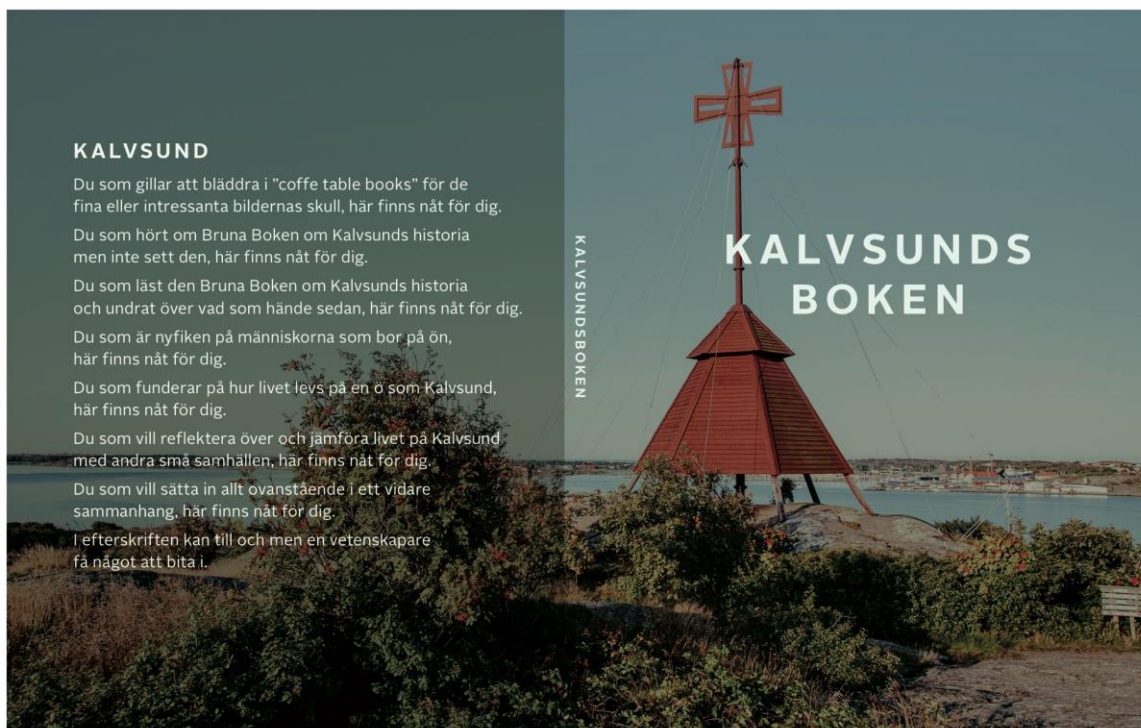
Boken ges ut av samma grupp som gjort arbetet. Det vill säga Eva och Pål Silow Wiig, Roger Eriksson, Petter Yxell, och Harald Treutiger. Allt arbete har skett och sker ideellt.

Vi behöver få in förhandsbeställningar för att kunna garantera leverans. Upplagan blir begränsad.

Pris: 290 kr. Förhandsbeställning av ett eller flera exemplar görs genom mail till: tigertv@telia.com , uppge e-postadress, telefonnummer, namn och önskat antal exemplar av boken.

Förhandsbeställningar med garanterad leverans tas emot under april innan manus lämnas till tryckeriet som behöver få uppgift om antal ex som ska tryckas. Från 1 maj beställer man boken via samma e-postadress och levereras så länge upplagan räcker.

Eventuellt överskott av försäljningen tillfaller Kalvsunds Idrotts och Kulturförening – KIF.

på vägarna, inte bara på Kalvsund utan även på de andra öarna där liknande oklara förhållanden föreligger. Och det kostar.

När det kniper brukar dock kommunen krypa till korset. Häromåret lades det ny asfalt på stora delar av vägarna på ön.

Och en rimlig fundering kring detta kanske är om det ens är önskvärt med kommunal standard på alla vägar på Kalvsund.

EU-pengar

1995 gick Sverige med i EU – Europeiska Unionen. I och med det öppnades nya vägar och möjligheter till finansiering av olika projekt på Kalvsund. Trots att vår restid till centrum av Sveriges näst största stad är kort betraktas Kalvsund som glesbygd, dessutom utan fast förbindelse med andra områden med åretruntboende.

Även om EU-bidrag sällan kommer gratis, utan kräver ytterligare offentlig investering och eget arbete, är den samlade bedömningen att det har under-

140

lättat för Kalvsund att förverkliga en del önskningar. Således har EU-pengar funnits med på ett hörn vid omdaning av Hamnplan med toa, dusch, kiosk och renoverad pir. Trappan och stigen till Valen och renoveringen av densamma. Strandstigen och vägvisande skyltar. För att inte tala om de båda stora renoveringarna av Säsen.

Hamnar och Hamnplan

Hamnplan (uttrycks i obestämd form även när bestämd form avses) på Kalvsund är av central betydelse. Här möts man, bordar färjan, blir av med skräp, hämtar sin post och tidning, spelar boule, handlar i kiosken, har sommarfest, bara njuter av båttrafiken i sundet. Eller tittar till ungarna som leker på lekplatsen. Men även denna plats har utvecklats och utvecklas över tid. Här några hållpunkter i historien:

Fram till 60-talet består hela den yta som idag är hamnplan, från Ekholms hus till Panget, av en smal kustlinje invid berget och enstaka knallar och bryg-

141

alla pojkar något som kallades för fiskerilära; praktiska instruktioner för hur man gör när man fiskar. Alla pojkar här på öarna skulle ju bli fiskare, men jag började aldrig i fisket. Alla som gick i skolan tillsammans hängde ihop, men badgästerna hade dans för sig, i Säsen.

Om att vara "Kalvebo": Kalvebon var nog lite märkvärdig eller sågs som märkvärdig av en del andra öbor under en period. Här talades inte ö-mål. Badgästerna kom tidigt till Kalven och kanske var de då status-bärare åt oss också på något sätt i Öckeröbornas ögon: Inom ön var vi underklass som stod men mössa i handen för badgästerna, men utifrån sågs vi kanske snarare som allierad med överklassen, vi kom ju från samma ö. Det kanske fanns någon form av avundsjuka som yttrade sig i att de kallade oss för "Kalvebo" i en nedvärderande betydelse. Uttrycket används fortfarande. Det är lite konstigt för Kalvsund var ju också lite speciell som någon form av liten storstad med första posten, tullen, sill -industrin osv...

Berätta om ditt föreningsengagemang! Idrottsföreningen startade år 1973. Körrgärn byggdes då. Då var jag aktiv i KIF. Ringle runt och samlade ihop

202

laget innan matcher. Vi var härifrån några år men när vi år 1981 flyttade tillbaka blev det mer och mer ideellt arbete. Huset var också fullt av barn. Barnen bodde hemma då. De allra första sommarfesterna hade vi grillar nere på hamnplanen. Någon tombola bara, men tillställningen växte snabbt. Kalvsunds-dagarna blev större och större för varje år. Det var mycket jobb på den tiden med byggställningar och presenningar mm. Det var mycket tyngre jobb då. Nu har vi lättare grejer och ett erfaret gäng som jobbar väldigt bra ihop. Jag har varit med som festordnare hela tiden. Även när jag inte bodde här. Det har varit viktigt för mig att vara med, både för att få in pengar till föreningen men kanske mest för att vara en del i den gemenskap som alltid har funnits här och som man blev en del av genom att arbeta tillsammans. Det ingick att vara med och arbeta med kalvsunds-dagarna. Det har varit en kärna av öbor som hållit ihop det hela tiden samtidigt som några har fallit ifrån och andra har kommit till. Projektpengar hjälpte till att bygga fotbollsplanen och vi har haft fler olika projektmedel regelbundet efter det. Säsen har ju renoverats och strandstigen byggts till exempel. EU-bidragen har varit viktiga de senaste åren. Jag har alltid haft någon form av frivilligt arbete parallellt med yrkesarbetet. Jag var tidigt med i KAS till exempel. Jag har också varit med från början i KIF och har suttit i styrelsen nästan hela tiden. Jag har också varit aktiv på många andra sätt. Det är en fin gemenskap som jag uppskattar väldigt mycket. Nu är det 10 år sedan jag gick i pension, så nu är det mest frivilligt socialt engagemang för min del. Jag är ju gärna med och ser till att allt blir gjort.

Pål visar vad Pelle sa om Christer i sin presentation... "Ofta blir det förstås Christer Kristianson som fixar det faktiska görandet. Han är helt otrolig." Jag ser dig som fixaren i bakgrunden! Vad säger du om det?

Det är ju inte jag som gör det ensam. Det är alltid många som är med och ser till att det faktiskt blir av. Jag har alltid varit med och ordnat men jag har inte behov av att ställa mig på scenen och tala om allt som har gjorts. Jag är gärna med och ser till att det som behöver göras görs. Jag ser gärna till att Säsen är fin när den skall hyras ut till exempel. På sommarfesten är det väldigt många som vill vara med. Folk kommer och frågar; vad skall jag göra? Jag tror att det kan vara svårt för helt nya att hitta en uppgift då vi som har varit med hela

203

Ön ger trygghet och havet spänning. Hur trygghet och spänning kan hänga ihop är kanske lättare att förstå för öbor än för andra? På Årö har staden Marstal varit porten mellan trygghet och spänning säger Källberg och fortsätter: Fram till andra världskriget var det havet och äventyret som väntade öns pojkar så fort de var konfirmerade. Trygghet på land. Spänning på havet. Här berättas om fartyg som försvunnit spårlost; om Anna som gick under efter att ha kolliderat med en val och om skepparen Hansen som i sju år seglade runt med Ayesha bland Cocosöarna, återvände till Marstal, döpte sitt fartyg där till Cocos och dog i malaria.

En dag på färjan talade jag med en "gubbe" från en grannö. Han berättade om när han hade opererat sina knän och doktorn frågade om han ville ha värktabletter. Han svarade doktorn att han aldrig hade ätit värktabletter. Han hade lärt sig att hantera smärta och kyla på sitt sätt. Han ville inte ha doktors tabletter.

Lättare att vara människa?

Efter besök på Donsö, Koster, Åstol med flera västkustöar menar Källgård sig också ha sett en annan syn på sjukdom och död än vad fastlandsbor har. På öarna finns en ö-förnöjsamhet. Moderna fastlandsbor accepterar inte smärta och krämpor. Många stadsbor tycks anse att det är en mänsklig rättighet att vara frisk. Kanske är det för vissa storstadsbor till och med en rättighet att slippa smärta? I livet på ön kan det vara svårare att uppnå bekvämlighet men många tycker att det är lättare att vara människa här. Det kan bland annat bero på att man accepterar att livet varken är smärtfritt eller enkelt och att livet har mindre värde utan ansträngning. Snarare är det ansträngningen som skapar värde. Knepet är att lyckas lagom, under lång tid, med en stolthet och integritet som gör att hen inte rutinmässigt följer alla påbud uppifrån eller utifrån. Knepet är att kombinera självständighet med beroende och där hjälper ön till. Avslutningsvis menar Källgård att det inte bara är sympatiskt om fler och fler av oss blir mer och mer lika homo insularis (Ö-älskare). Det är inte bara bra, säger han, det är helt nödvändigt, om vi ska överleva på ön Jorden.

274

258

Vad är då Kalvsund för en sorts ö? I jämförelse med de ovan nämnda öarna framstår Kalvsund som en vanlig ö. Dessutom har Kalvsund, i större utsträckning än på många andra öar – genom historien - varit en "plats" för många olika människor med många olika erfarenheter och tankar. Vår historia har kanske "skapat" starka, intressanta och självständiga individer som tillsammans har skapat ett samhälle som många trivs med? Samtidigt som det krävs en del för att bo här. Det krävs till exempel att vi hjälper varandra. Det finns offentlig service som inte når hit. Vi kan till exempel inte få transport från sjukhuset till hemmet. Kommunen har inte tecknat avtal med Regionen för så kallade sjukresor till Kalvsund och Grötö, två bilfria öar.

Den viktigaste frågan blir då: Hur bevarar och vidareutvecklar vi, i så fall, dessa värden, det som vi tycker är värdefullt här? Kanske bör vi, som bor här, ha en strategi för öns framtid? Vi som på olika sätt arbetat med denna bok menar att en sådan strategi bör ta hänsyn till de värden, sociala normer och värderingar som redan finns och som är värda att bevara och utvecklas. I det följande beskrivs några exempel, några platser, som exemplifierar olika svårigheter och problem på en sådan utvecklingsväg. Problem som vi måste hantera.

Om utveckling och bevarande av "Ö-värden"

- en jämförelse mellan Pingyao, Järvsö, Brännö och Kalvsund

Den kinesiska staden Pingyao har likheter med Kalvsund! Den är känd för att, under lång tid, vara ett tryggt samhälle. Pingyao är känd för sitt rika sociala liv med många gemensamma sociala aktiviteter. Folk kände varandra och hjälps åt alltid på varandra vid varje möte. Här har det länge funnits "Ö-värden".

Stadsmur skapar idyll

En anledning till trygghet och tillitsfullt liv sägs vara att staden redan före Kristus födelse skyddades av en stadsmur. Ett tryggt liv skapades då det inte hela tiden riskerades att förstöras av olika "fiender" utifrån. Under 1950-talet började Kinas olika stadsmurar monteras ned. Pekings stadsmur var den

275

259